

Pinyana, Carme (2023): *Metròpolis. La història de les ciutats. L'invent més gran de la humanitat* (Ben Wilson, Jordi Boixadós Bisbal (trad.)), Barcelona: Edicions 62, 2022, 480 pàgs. *Cultura, Llenguatge y Representación*, Vol. xxx, 303–304
ISSN 1697-7750 · E-ISSN 2340-4981
<https://doi.org/10.6035/clr.6986>



Reseñas / *Book reviews*

Metròpolis. La història de les ciutats. L'invent més gran de la humanitat (Ben Wilson, Jordi Boixadós Bisbal (trad.)), Barcelona: Edicions 62, 2022, 480 pàgs. ISBN: 978-84-297-8006-2. PRECIO 23,90 €. *Ressenyat per Carme Pinyana, editora de Publicacions de la Universitat Jaume I.* <https://orcid.org/0000-0002-7212-2432>

Ressenya rebuda el / *Review received*: 2022-11-10

Ressenya acceptada el / *Review accepted*: 2022-11-15

Fins al 1800 només del 3% al 5% de la població mundial vivia en grans àrees urbanes. En l'actualitat es calcula que és el 50 %. Des de mitjans del segle XX, i durant el segle XXI, amb més intensitat, territoris predominantment rurals han anat perdent a un ritme incessant població, en favor dels grans centres urbans, amb la qual cosa els territoris afectats entren en una espiral de pèrdues no només de persones, també de serveis, infraestructures, llocs de treball... que n'accelera l'abandonament total.

Sense entrar en el problema crucial ni en les possibles solucions, l'investigador Ben Wilson (Londres 1980), historiador llicenciat al Pembroke College de Cambridge, al seu llibre *Metròpolis. La història de les ciutats. L'invent més gran de la humanitat* ens acompanya, amb una narració amena i carregada de coneixements i curiositats, a fer el trajecte per la història, a través de les ciutats prototípiques de cada època.

Aquest passeig, de 14 capítols, comença el 4000 aC a Uruk, exemple de

ciutat pionera i cèlebre pels dos regals que va oferir al món: la urbanització primigènia i la paraula escrita. Tot seguit, cap al 2000 aC, reviuem el que va ser Babilònia, la fama de pecat i rebel·lia de la qual encara perdura en el nostre imaginari, reforçat per la literatura. I tot seguit arribem a Atenes i Alexandria, ja som al segle VI aC. I després és inevitable estudiar Roma, l'any 30 aC i els sis segles que vindran després, la megaciutat imperial per excel·lència. Al capítol següent, entre l'any 537 i el 1258, se'ns ofereix una descripció del Bagdad, capital del menjar exquisit i les delícies per als sentits. Ja al segle XIII, l'autor, ens situa a Lübeck per parlar de la guerra. I de seguida, al segle XV, repassarem diverses ciutats del món, absolutament determinants amb aquelles noves terres, els nous continents, a l'abast per espoliar, així ens explicarà el paper que van jugar Lisboa, Malacca, Tenochtitlán i Amsterdam. El capítol 8 s'endinsa en la ciutat de Londres, entre el segle XVII i el XIX i la popularització de les cafeteries com a llocs de socialització. I el següent, ja entre 1830

i 1914, ens trobem amb l'infern de la industrialització, focalitzat a les ciutats de Manchester i Chicago. El capítol 10 parla de París, i la seua coneguda síndrome. L'11 fa una descripció del que era Nova York entre 1899 i 1939, amb els gratacels creixent com bolets, identificant la ciutat. El següent capítol descriurà el que va ser l'aniquilació urbana, minuciosa i sistemàtica, que els nazis van perpetrar a Varsòvia (1939-1945). Fent un pas més, Wilson analitza el fenomen que va representar la descentralització de la ciutat de Los Angeles cap a la perifèria (1945-1999) i la conseqüent creació de les «urbanitzacions» idíl·liques, però sense vida social. I per finalitzar, el capítol 14, està dedicat íntegrament a la megaciutat preconcebuda, posant com a exemple de l'actual Lagos, Nigèria (1999-2020).

Per a cada capítol, a banda de mencionar el que representava la ciutat des del punt de vista històric (les més antigues, arqueològic) afig un tema vinculat a l'urbs, que funciona en paral·lel, per exemplificar la narració: el mite de Gilgamesh (o Guilgameix), els “vicis” urbans (la prostitució, la violència, les addiccions a estupefaents...) i la seua “empenta anàrquica” tan atractiva des de sempre; la diversitat genètica de la població urbanita fruit de la imparable migració cap a les ciutats, des de l'antiguitat fins als nostres dies; l'afició als banys -i les activitats associades, sovint relacionades amb l'oci i la diversió- dels romans, que van heretar i adaptar les ciutats islàmiques, i el relat de l'aigua i la ciutat que no sempre representava netedat i higiene; els mercats espectaculars de menjar ambulants i com aquesta activitat des de sempre ha representat un mode de vida a la ciutat de les classes més desfavorides; la injustícia patida per la ciutat germànica “lliure” de Lübeck des del segle XIII fins a la Segona Guerra Mundial, i la seua esplendor amb la Hansa i el comerç de la llana; el naixement del capitalisme finan-

cer a Amsterdam i la seua successora, Londres, amb la moda de prendre café; el perquè de la inexistència d'un nucli antic al centre de París; la contínua i exitosa adaptació dels animals a les ciutats, on viuen més anys, més confortablement, i tenen més descendència, que en el seu hàbitat natural; el protagonisme absolut de l'automòbil amb la moda de la urbanització perifèrica, i el naixement del hip-hop...

Aquest llibre, a més del repàs històric narrat amb un llenguatge entenedor, en algun moment lleugerament redundat, fa un resum amable i fonamentat del fet que els humans «ens en sortim bé vivint a les ciutats, fins i tot en circumstàncies extremes de quasi destrucció o de superpoblació» (p. 430). La concentració de ments en un espai pròxim esperona el naixement de les idees, de l'art, del canvi social... I l'anàlisi que en fa Ben Wilson a l'obra és optimista, fins i tot en uns moments en què la supervivència com a espècie rep amenaces d'àmbit planetari per la falta d'energia, per l'escalfament global... Les ciutats són entitats fràgils, conclou, però el potencial humà farà que canvien i es refacen, perquè en realitat la ciutat, la *polis* grega, no són les edificacions, ni els traçats urbans, sinó la comunitat, les persones.

Per què convé llegir *Metropolis*, de Ben Wilson? La mateixa editorial ja ens en dona els motius: 1. És un llibre ple de coneixements sobre la història de la humanitat a través de les ciutats, en la línia de *Sàpiens*, de Y. Harari o *Moments estel·lars de la humanitat*, de S. Zweig. 2. Combina la saviesa i la narració de la història del món amb un estil entenedor i atractiu. 3. Avui més de la meitat de la població mundial viu a les ciutats. Per què?

